TANE
tasa-arvoasiain neuvottelukunta

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 4/4.1/18
Eduskunta 5.3.2018

Asiantuntijakuuleminen 6.3.2018 klo 12.15

HE 188/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vaihtelevaa työaikaa noudattavan työntekijän asemaa parantavaksi lainsäädännöksi

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa yhteiskunnassa, joten neuvottelukunnan lausunto keskittyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviin näkökulmiin.

Valtioneuvoston tasa-arvoselonteon kirjausten mukaan määrä- ja osa-aikatyössä työskentelyn tulisi perustua työntekijän omaan valintaan ja näihin töihin liittyviä haittoja tulisi minimoida. Tätä valtioneuvoston kirjausta voidaan soveltaa myös vaihtelevaan työaikaan. **Vastentahtoinen vaihteleva työaika on ongelmallinen sukupuolten tasa-arvon kannalta**.

Enemmistö nollatuntisopimuksilla työskentelevistä on naisia. Nollatuntisopimuksilla pääasiallisen toimeentulonsa hankkivista naisia on 63 prosenttia. Nollatuntisopimuksia käytetään eniten tukku- ja vähittäiskaupan, terveys- ja sosiaalipalveluiden sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnan toimialoilla. Nollatuntisopimusten **tasa-arvoriskit kohdistuvat enemmän naisiin** kuin miehiin, koska alat ja ammatit, joilla nollatuntisopimuksia käytetään eniten, ovat kaikki naisvaltaisia aloja.

Nollatuntisopimuksia käyttävillä naisvaltaisilla aloilla keskimääräinen palkkataso on miesvaltaisia aloja heikompi. Vaihtelevaa työaikaa tekevien naisten palkkataso on matala ja **työtuntien** määrällä on suuri vaikutus sukupuolten tasa-arvoon.

Nollatuntisopimukset aiheuttavat työntekijöille **epävarmuutta**. Työn määrän ennakoimattomuus vaikeuttaa työn sekä perhe- ja muun elämän yhteensovittamista. Etenkin lastenhoidon järjestäminen aiheuttaa suuria haasteita. Hallituksen esityksessä oleva **ajallisesti rajoittamattoman lisätyösuostumuksen poistuminen** on myös sukupuolten tasa-arvon edistämisen kannalta **oikean suuntainen** muutos.

Nollatuntisopimuksella työskentelevien **koulutus- ja uralla etenemisen mahdollisuudet** ovat käytännössä vakituisia työntekijöitä heikommat.

Hallituksen esityksessäkin todetaan, että **syrjintä** raskauden ja perhevapaiden perusteella kohdistuu erityisesti epävarmassa työmarkkinatilanteessa oleviin naisiin, kuten määräaikaisina, osa-aikaisina, vuokratyössä ja nollatuntisopimuksilla työskenteleviin työntekijöihin. Raskaus- ja perhevapaasyrjinnästä aiheutuu sen kohteeksi joutuvalle taloudellisia menetyksiä, kun vähentyneet tulot vaikuttavat tulevan äitiys- ja vanhempainpäivärahan suuruuteen. Lisäksi useissa työehtosopimuksissa oleva oikeus palkalliseen äitiysvapaan osaan jää saamatta. Noin puolet tasa-arvovaltuutetulle tulevista työelämää koskevista yhteydenotoista koskee syrjintäepäilyä raskauden ja perhevapaiden vuoksi.

Postiosoite PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Käyntiosoite Kirkkokatu 14, 00170 Helsinki
Puhelin 0295 16001 / vaihde
Sähköpostiosoite etunimi.sukunimi@stm.fi
www.tane.fi
www.facebook.com/tasaarvo

Hallituksen esityksessä oleva vaihtelevaa työaikaa tekevien **oikeus irtisanomisajan palkkaan** on tasa-arvon kannalta **myönteinen** kehitys. Hallituksen esityksessä oleva **sairausajalta maksettavan palkan määrittely selkeyttää** nykyistä tilannetta.

Hallituksen esitys luo kuitenkin työlainsäädäntöön uusia käsitteitä, jotka tekevät lainsäädännöstä aiempaa epäselvempää. **Tasa-arvokehityksen kannalta on ongelmallista tuoda nollatuntisopimukset lakiin**. Euroopan komissio on esittänyt nollatuntisopimusten kieltämistä.

Hallituksen esityksessä vaihtelevaa työaikaa noudattavan työntekijän asemaa parantavaksi lainsäädännöksi on **oikean suuntainen**, mutta **jos** lakiin kirjattu vaihteleva työaika **johtaa nykyistä laajempaan vastentahtoisten nollatuntisopimusten käyttöön**, on se **tasa-arvon kannalta ongelmallinen**.

Hannele Varsa
pääsihteeri